

TOULAVÉ, ZDIVOČELÉ A OPUŠTĚNÉ KOČKY V OBCI

7.4.2023 - Alena Klimt | Svaz měst a obcí České republiky

Toulavé kočky, kočky zdivočelé či opuštěné, respektive kočky v obcích, zejména v případě, kdy se rozhodnou sdružovat se ve větších kočičích skupinách, mohou způsobit poměrně velkou řadu problémů.

Nejedná se jen o znečištění veřejné prostranství, ale i o šíření chorob a v samotném důsledku ze strany „chovatel“ i o možné týrání zvířete. Proto je nezbytné respektovat základní pravidla pro nakládání s toulavými, opuštěnými nebo zdivočelými kočkami.

Primárně je třeba si však vysvětlit, jak máme poznat, zda se jedná o kočku toulavou, opuštěnou či zdivočelou.

Kočka toulavá je taková, jež pouze dočasně unikla svému chovateli. Opuštěná kočka je taková, jež byla původně v lidské péči a již v ní není. Takové kočky jsou socializovaná a navyklé na člověka, nebo mohou být již zdivočelé.

Kočka v lidské péči (tj. je přímo závislá na bezprostřední péči člověka) je socializovaná a navyklá na člověka. Taková kočka se může stát toulavou nebo nezdivočelou kočkou opuštěnou. Jinými slovy, buď uteče svému majiteli (toulavá) nebo je opuštěna a nezbyde jí, než se o sebe postarat sama, nicméně stále se projevuje jako socializovaná. Kočka zdivočelá (tj. bez pána, opuštěná kočka), je kočka domestikovaná, jež se vrátila k životu ve volné přírodě (tzv. kočka ferální), nebo je to kočka žijící v blízkosti člověka a jeho obydlí (tzv. kočka synantropní).

Abychom poznali, o jakou kočku se jedná, je třeba sledovat její chování a reakce na prostředí, a hlavně na přítomnost člověka a prostorové omezení v útulku. Kočky zdivočelé oproti kočkám toulavým a opuštěným jsou k člověku nedůvěřivé až agresivní, mají snahu unikat a omezený prostor je stresuje. Samotné vyhodnocení je však ponechat na odborníkovi – o tom více viz níže.

Každopádně, pokud se jedná o kočku, jež je k člověku nedůvěřivá, snaží se utéct, zjevně projevuje stresové chování, je nezbytné se vyvarovat kontaktu s ní a přenechat jej odborníkovi. Ne vždy se musí nutně jednat o kočku zdivočelou, ale může se jednat i o kočku nemocnou. Dále se k podmínkám odchytu koček vrátíme, nicméně je nezbytné si pamatovat, že samotný odchyt (fyzický kontakt s kočkou) přenecháváme i z hlediska bezpečnosti a ochrany zdraví na kvalifikovaných odbornících.

Základní pravidla pro nakládání s kočkami v obci jsou:

Zákon na ochranu zvířat upravuje kastraci nebo sterilizaci toulavých nebo opuštěných zvířat jako možnost, nikoliv však povinnost obce! Není totiž dle stanoviska Ministerstva zemědělství znám právní předpis, jenž by ukládal komukoliv povinnost kastrovat toulavá nebo opuštěná zvířata nebo zvířata bez pána. Obec není povinna provádět kastrace toulavých nebo opuštěných zvířat nebo zvířat bez pána.

V případě toulavých zvířat, která dosud mají svého chovatele, by kastrace ze strany obce mohla být naopak považována za neoprávněný zásah do tělesné integrity zvířete jiného vlastníka.

V případě kastrace opuštěného zvířete (zvířete bez pána) by se o neoprávněný zásah do tělesné integrity zvířete jiného vlastníka nejednalo, neboť opuštěné zvíře (zvíře bez pána) vlastníka nemá.

Umísťování zdivočelých koček do útulku není pro tato zvířata vhodné a není ze strany Ministerstva zemědělství doporučováno.

Zákon na ochranu zvířat neupravuje povinnost obce přispívat na kastrovací programy soukromým subjektům, a neupravuje právní nárok na poskytnutí příspěvku na kastrovací program. Obec nemá povinnost případné žádosti o příspěvek na kastrovací program vyhovět. Pokud by se obec rozhodla žádosti o příspěvek na kastrovací program vyhovět, nebrání dle názoru Ministerstva zemědělství nic tomu, aby obec stanovila podmínky, za kterých by na kastrovací program přispívala. Toto stanovení podmínek by mohlo zahrnovat i předložení potřebných dokladů a doložení místa odchytu zvířete, včetně toho, že se jednalo o kočku opuštěnou nebo zdivočelou.

Odchyt koček může provádět pouze osoba, která absolvovala odborný kurz pro odchyt zvířat bez pána, toulavých a opuštěných zvířat a zacházení s nimi včetně péče o ně v útulcích pro zvířata, a pro sběr a neškodné odstraňování kadáverů zvířat (uhynulých těl zvířat) v zájmovém chovu.

Mezi veterinární asanační činnosti patří také odchyt zvířat bez pána a toulavých a opuštěných zvířat a jejich umísťování do karantény nebo izolace.

Veterinární asanační činnosti lze vykonávat jen na základě povolení Státní veterinární správy. Pokud někdo provádí odchty koček, měl by předložit osvědčení o absolvování výše uvedeného kurzu a mít povolení od Státní veterinární správy.

Ministerstvo zemědělství ve svém stanovisku uvádí, že z praxe vyplývá, že není žádoucí, aby byly „zdivočelé“ kočky náhodně krmeny, aniž by jim byla poskytnuta úplná péče. Takový postup, byť je oblíbený, má nepříznivé důsledky pro samotná zvířata. Populace koček se vzhledem k dostatku potravy sice rozmnožuje, ale zároveň zvířatům není poskytováno to základní - kvalitní krmení, veterinární péče, adekvátní hygienické podmínky atp. To v dalších důsledcích působí utrpení jednotlivých jedinců takovéto populace, neboť vede ke vzniku a šíření nemocí v populaci, biologickému stresu, utrpení a mnohdy i úhynům zvířat.

Nicméně Ministerstvo zemědělství ve svém stanovisku konstatuje, že vnímá skutečnost, kdy obce se i bez výslovně zákonem stanovené povinnosti starají i o zvířata opuštěná, neboť jinak by došlo k nežádoucímu zvýšení počtu psů a koček, kteří by se pohybovali po veřejném prostranství bez jakékoliv kontroly a představovali by bezpečnostní riziko pro obyvatele a pro jiná zvířata.

Celé znění stanoviska Ministerstva zemědělství naleznete níže v příloze.

(zpracováno za použití stanoviska Ministerstva zemědělství z března 2023)

<https://www.smocr.cz/cs/novinky/a/toulave-zdivocele-a-opustene-kocky-v-obci>